

ТРОМАДОВЬКА ДУМКА

газета політична, економічна і літературна

Умови передплати. З приставкою і пересилкою: на рік 4 карб., за 1/2 року 2 карб., на 3 місяці 1 карб., на 1 міс. 50 коп. За кордон: На рік 9 карб. На пів року 4 карб. 50 коп. За зміну адреси 30 коп.

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ

Рік перший.

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінювати статі; більш статі, до друку негодячі, переходять в редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються.

Умови друкування оголошень: За рядок попереду тексту, або як його місце платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп. За рядок після тексту за перший раз 20 коп. за другий 10 к. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз

Телефон № 1458.

Передплату приймають: 1) у Києві, в конторі редакції „Громадської Думки“ (Михайлівська ул., ч. 10) що-дня з 10 до 5 годин дня, 2) в книгарні журналу „Кіевская Старина“ (Безаківська ул., ч. 14). Передплатувати можна тільки з 1-го дня кожного місяця

Од редакції: Читаючи нашу газету, треба вимовляти с—як йе, и—як ы.

Головна Контора просить не спізнюватися з передплатою на місяць травень.

Од редакції.

Під час зборів Державної Думи

„Громадська Думка“

що-дня матиме стенографічні справоздання про наради в Думі, а також даватиме звістки про Думу од власних кореспондентів в телеграмах статтях і дописах.

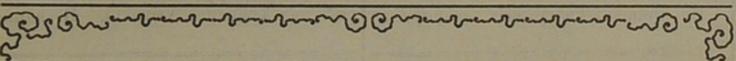
Співробітник „Громадської Думки“ має кореспондентське місце в Державній Думі і Державній Раді.

Окрім того згодились давати відомости про думу послі Ілля Шраг і Володимир Шемет.

Головна контора просить агентів, котрі хотіли б одбирати газету „Громадська Думка“ на дрібний продаж, звертатись за відомостями і з замовленнями по адресі: Київ, Хрещатик, 52, відділ контори газети „НАША ЖИЗНЬ“.

Просимо передплатників, коли вони міняють адресу або поновляють передплату, прислати друковану адресу або показувати номер бандеролі, за яким висилалася газета. Головна контора.

Вийшла ЧЕТВЕРТА книжка місячника

„Нова Тромада.“

В її надруковано оці статі:

Винниченко В. Мое останне слово. Оповідання.—Пилипович М. Державний лад і здоров'я народу.—Милорадович В. На Брокені. Вірші з Гейне.—Яновська Л. Серед ночі. Оповідання.—Напельгородський П. Бережним порадикам. Вірші.—Жорес Ж. Рідний край і робітники. Промова. Переклад Д. Д.—ко.—Алчевська Х. Фантазія Вірші.—Грінченко Б. На новий шлях. Драма на 5 дій. Кінець.—Труба Ів. Подорож на села. З натури.—Грінченко Б. Служба в церкві 1-го січня 1852 р. Вірші з „Les châtiments“ В. Гого.—Сфремов С. Відгуки з життя та письменства: Наші непорозуміння.—Оповідання про комах: яка од їх користь або шкода в письменстві.—Бібліотека в холодній та Шевченко в чужій хаті свого імені.—Знов „несвоевременно“.—Л. М. Відокремлення Галичини.—Ярошевський Б. За кардоном.—Сфремов С. З російського життя: Вибори.—Перемога опозиції.—Нова пазика.—Проект „основних“ законів.—Що з того буде.—Бібліографія. І. Михайло Орша з Лермонтова.—І. С. Пухальського. Нові і перемінні звізди.—проф. Ів. Пулюя.—Народна література. Сборник отзвовой бібліотечної комісії Київського Общества Грамотности о книгах для народного читання. Випуск III.—II. Українська преса.—III. Що є по журналах: „Вільна Україна“, „Записки наукового товариства імені Шевченка“, „Літературно-науковий Вістник“, „Світ“.—IV. Нові книжки.

КУСТАРНА ВИСТАВКА

у музеї (проти Царського саду) що-дня від 10 до 4 години. Вхід для всіх 15 коп. к 38—53 113

Київ, 28-го квітня, 1906 року.

Дивні та чудні звістки ідуть тепер з Петербургу: „Дворцовий та Миколайівський мости будуть закриті 27-го для руху“.
„Всякі маніфестації на вулицях забороняють“.
„З Неви забирають геть усі барки“.
„Оборона Таврійського дворця доручається Семеновському полкові“.
„У лікарнях готуються до роботи“.
Коли б хто не знав, що у той день мають зібратися найкращі довірені люди з усієї держави, то міг би подумати, що Петербургові гровить напад якоїсь орди Батия, иноплемеників, або принаймні яких душогубів, або-що.
Зберуться найкращі люди з Рос-

сійської держави говорити (не битись!) про потреби народа, домагатися (словами, не бійкою) справжніх, добрих законів замість самоволю та насильств бюрократії, домагатися, нарешті, незайманости особи, себ то, щоб нікого не можна було бити, карати, арештувати без суду, а їх та сама бюрократія готується прийняти... Семеновцями, що вславились катуванням беззбройних, мирних людей, заздальді готують лікарні...
Така честь має бути заступникам народа? Цього дня, 27 квітня, увесь народ дожидався, як Великодня, як найбільшого свята, бо надіється, що він принесе волю, краю долю. А бюрократія готується до його як до лиха, до нападу якогось, до беаголов'я.

Коли досі де-хто ще думав, може, що з бюрократією можна поладитись „по чеськи“, то ледве чи подумає він те саме, прочитавши ці звістки, як бюрократія готується прийняти заступників народа „по-песьки“.
Коли не всі ще знали, що бюрократія—ворог і насильник народа, то тепер побачать це ясно, бо друзі народа приймали б його заступників іншою честью: не Семеновцями, не заборону всякого руху, не готовими місяцями у больницях.

По всіх газетах проїхав ішла звістка з Петербургу, що 24 і 25 квітня поліція розвінала зібрання „Вольно-економіческого Общества“, де було між іншим і багато послів до державної думи. Завжде, за самих тяжких та мертвотних часів, Вільно-економічне Товариство мало право скликати зібрання. Браво те не раз забезпечувано йому та затверджувано царськими грамотами. І от коли поліцейський пристав почав вимагати, щоб зібранні розійшлися, голова зборів, д. Анненський, переріхав йому грамоти Катерини II та Олександра I, що те право затверджували. Але... але пристав таки зібрання розігнав.

Пристав царські грамоти знехтував! Це надзвичайно гарна ілюстрація до російських порядків. Ніякий закон, ніяка сила, навіть воля найвищих осіб, на яку раз-ураз агенти бюрократії посилаються—не може їх спинити, як що вони наважались зробити щось. Ніякого вини їм нема, і прикриваючись звичайно царським ім'ям, вони ж сами топчуть усякий закон, усяке право і навіть ту волю, що повинна б їм найвищим законом бути. Даремно петербургський градоначальник і захожувався з своїм хитро сплетеним „сообщением“: факт сам за себе говорить: пристав знехтував царські грамоти й одірав од їх усяку силу.

От що можна діяти за самодержавного ладу! Кожен чиновник може робити за його усе, що схоче, і нема над ім ніякого закону. Не диво ж, що увесь народ домагається тепер справжнього народоправного ладу, коли чиновники мусять шанувати закон і не ламати його своєю волею. Не диво ж, що й бюрократія так опинається проти того.

Та швидко-швидко вже мусять бути край тому чиновницькому самодержавію...
Що діється на Угорщині.
Мадярська коаліція, себ то спілка тих мадярських партій, що боролися досі з угорським королем і його правительством, жадаючи більшої самостійности для Угорщини, уже погодилася з королем і провідниками коаліції згодились утворити нове правительство, яке вже й править Угорщиною. Погодившись з більшістю сейму, король звелів зробити нові вибори, які вже

й відбуваються, при чім на послів виходять звичайно члени коаліції. Значить, на Угорщині запанував уже конституційний стан.

На чім-же погодилися угорський король і мадярська коаліція? Коаліція відступила від своєї домаганія, щоб розділено було одноцілну Австро-Угорську армію на армію австрійську і армію угорську і заведено в угорській армії мадярську мову. За те король згодився на повну економічну незалежність Угорщини від Австрії і на самостійність угорського правительства в справах внутрішньої політики. Досі Угорщина улажувала свої економічні відносини до інших держав не самостійно, а разом із Австрією,—тепер вона улажуватиме їх зовсім самостійно, як усяка незалежна держава, накладатиме пограничні мита, які захоче, і т. и. А у внутрішній політиці угорське правительтво матиме також зовсім свободну руку, тільки король зобов'язав його перевести виборчу реформу.

Але марні надії, що теперішнє угорське правительтво переведе ту виборчу реформу справді справедливо. Мадярська коаліція, з якої вийшло теперішнє угорське правительтво, се заступники мадярської шляхти і буржуазії, і коли вони боролися за більшу незалежність Угорщини, то тільки на те, аби вони, і ніхто інший, панували в Угорщині неподільно. І виборчу реформу переведуть вони так, аби вона не могла вкоротити їх панування, не дала рівних політичних прав ані не-мадярським народам (німцям, румунам, українцям, словакам), які творять більшу часть людности Угорщини, а ні широким народним масам у загалі.

А що воно буде так і не інакше, на се маємо свідчення самих теперішніх міністрів. Міністр справедливости Польові заявив перед своїми виборцями, що право голосування дістане тільки той, хто буде добрим патріотом і мадярцем, і він, Польові, не дозволить, щоб рівне право голосування допомогло підкопати основи держави, сем'ї і святого права власности, тільки як міністр справедливости постається, щоб видано було відповідні закони проти усіх тих, хто при помочі права голосування хотів би підкопати ті основи. Так само говорили й інші провідники коаліції—теперішні міністри.

Значить, хто не є мадярцем і патріотом, той виборчого права не дістане, або бодай не дістане такого виборчого права, яке матимуть мадяри і патріоти, тільки якесь менше. А треба знати, що на Угорщині мадярський народ—се тільки менша половина людности, значить, нове правительтво обіцяє скривдити при виборчій реформі всіх тих, хто не захоче вилізти своєї народности і стати мадярцем. Так само президент справедливости обіцяє не допустити до того, щоб правом голосування послугувався хтось до підкопання „основ угорської держави, родини і святого права власности“. А хто-ж ті основи на думку міністра справедливости, як не та мадярська шляхта й буржуазія, яку він заступає? Значить, виборча реформа не сміє вийти на шкоду мадярській шляхти й буржуазії.

Так, значить, марна надія, що теперішнє угорське правительтво переведе таку виборчу реформу, яка вийшла б на добро народові. Перевести воно її переведе, коли обіцяло, але переведе її так, що мадярська нація й на далі буде на Угорщині панувати, а всі не-мадярські народи будуть поневолені, і що загалом паном на Угорщині лишиться мадярська шляхта й буржуазія, а не робочий народ. Коаліція завовувала права для себе, т. е. для шляхти й буржуазії, а не для робочого народу, для мадярів, а не для всіх народів Угорщини.
Значить, хоч буде на Угорщині виборча реформа, то не буде від неї польєкші поневоленним, отже не стане

лекше й нашим братам—угорським українцям, які тепер живуть у безпросвітній нужді. Хто багатий, покидає свою народність і стає мадярцем, а бідний, робочий народ попадає у щораз більшу нужду. При справедливій виборчій реформі, яка дала б політичну свободу нашому народові на Угорщині, той сумний стан безперечно змінив би ся на ліше, але коли право голосування має дістати тільки той, хто буде мадярцем і патріотом, то український народ на Угорщині від такої виборчої реформи не може ждати спасення. Наші угорські брати і при виборчій реформі пропадуть або в мадярським морі або в нужді, темної й неволі.

І не буде інакше, доки на світі не запанує думка, що всі народи,—бідний чи багатий, великий чи малий, освічений чи темний—мають однакові права і кожний із них повинен бути паном на своїй землі. Тільки хто з поневоленних народів діждеться того слушного часу і як важко дождатись його в безпросвітній неволі...
М. Л.

3 газет та журналів.

В Кам'янці-Подільському педагогічна рада ніжочої гімназії п. Славутинської постановила завести вчення місцевим мовам: українській, єврейській, польській і вчення історії літератури на тих мовах. Предмети ці повинні бути необов'язкові для учениць. Як бачимо, вже педагоги середніх шкіл приходять до того виводу, що знання української мови потрібне не тільки для того, хто од природи тільки її й знає і ніякої іншої більше, але й для панських дітей, що вчать ся по гімназіях. Потроху наша мова й серед панів здобува собі повагу й признання. Правда, тепер мужик в гору пішов, то разом з мужиком росте й його мова. Найшовся й в Кам'янці один добродій, що не тільки не відмовлявся такою по-тавовою учителів гімназії Славутинської, але зажавав ще більшого. Це добродій В. К. Шаблювський. В своїй статі, надрукованій в Подолі, він пише:

„Коли заведення в школі науки рідної мови є на думку вчителів дійсно серйозною й важною справою, без якої трудно обійтись в вихованню й освіті дітей, так через що же не почати цієї справи серйозно, як того вимагає сама важність її? Коли дійсно рідна мова самий коштовний скарб для народу,—яко так мовити святощі; коли через це знання цієї мови дуже важне для кожної людини; коли, нарешті, наука рідної мови й його літератури має високе виховує значіння, так природно шіком не тільки бажати, але й домагатися зробити цю мову обов'язковою в шкільній науці. Здовольнятися або обмежуватися палатівами в такій важній справі не зручно, та й зовсім не відповідає цілі. До того ж, завівши науку рідної мови і зробивши її необов'язковою, збертаючи на неї дуже мало уваги, можна зробити справу тільки смішною, можна понизити її виховує значіння, анікнати навіть призьство до рідної мови,—одно слово можна зробити саму тільки шкоду замість того, щоб принести цим користь, яку не безлітавно вчені педагоги приписують систематичному й докладному знайомству з граматикою й літературою рідної мови.
Звичайно, що не всі повинні вчити обов'язково всі три мови, але тільки ті кому, яка мова рідна“.

Цілком справедлива увага. Половинчате рішення нікого не задовольнить.

Коло Думи.

Останні вісти.
На передодні відкриття думи.
26 квітня, на передодні відкриття думи, салдатам роздано по 180 патронів. Біля Зимного дворца постановлено кінно-гвардейський полк, узброєний як до походу. Кавалерію на Марсовому полі вчено як іти в атаку.
Робітники всіх заводів змовились 27 квітня робити. До Петербургу прибуло чимало ходаків од селян з рижних губерній з наказами стежити за роботою в думі.
Газета „Ръчь“ сповіщає, що градоначальник видав ватазі „Союза ру-

скаго народа" багато білетів для вільного пропуску їх на дворцову площу під час Височайшого виходу. Вчора до Петербургу прибуло нове військо. (К. 3.)

В день одкриття думи.

Зранку на вулицях було пусто, не вважачи на чудову погоду. По дворах Невського проспекту та інших вулиць сховано було військо. Скрізь помітно, що готуються до чогось надзвичайного.

Невський проспект перегорожено рогатками. Пропускають тільки тих, кому по участках дано білети. На площі коло дворцю кирасири, улани, козаци. Серед інших мундирів помітно бідно зодітих членів думи. Польські та литовські крестяне в національній одежі; депутати з сходу у халатах і чалмах. Кн. Павло Довгоруков їхав до дворцю з Коконкиним. Публіка вітала Родичева оплесками. Обличчя в депутатів поважні й замишені. Помітно, що вони свідомі важкої доби, яку переживає країна. (К. 3.)

> **День відкриття думи.** День відкриття думи заведено в часо "неприсутственных" днів—свят. 27 априля в Петербурзі мали бути зачинені всі магазини й деякі інституції. По городу розклеєно оповістку градоначальника, що Дворцовий та Миколаївський мости будуть закриті для переїзду. До Зимнього дворця, на дворцеву площу, та на набережні пускаються тільки тих, хто має видані з державної ради білети; процесії й демонстрації заборонені. Поліцейським чиновникам заборонено в сей день сходити з своїх місць. Ілюмінацію дозволено, але ввпорядковувати забавки на вулицях заборонено. В лікарнях наготовлено все до прийому слабих.

Країні партії повідомляють, що як що викинуть будувати не будувати червоні прапори або хто буде стріляти, то се треба вважати за провокацію, за виклик до того, щоб вжити над людьми насильства війська. (К. 3.)

> **Охорона думи.** "Военный Голос" пише, що знадвору думу охоронятиме караул з 84 салдатів, 4 унтерів та 3 офіцерів. Такий караул стоїтиме, аж поки не встановиться лад і дума не розпочне щоденної роботи. В залу за сіданнів караул може зайти тільки тоді, як його покличе президент. 27 априля на караулі мали стоїти салдати семеновського полку, що втихомирювали повстання в Москві. Крім того у казармах мали стоїти наготові ще два полки: преображенський та новочеркаський. (К. 3.)

> **Чи розженуть думу?** Новий міністр народної освіти І. Кауфман заявив співробітничку "Петербургской Газети", що не може статись, щоб думу розігнали.

> **Селяне в думі.** З селян і фабричних та інтелігентних робочих-промисловців склалися парламентська (дум-

ська) "працownicча група", в числі 129 чоловіка під проводом Анкіна. Група поставила: визначити неможливу органічну роботу в думі (щоденну роботу по справам звичайним), вимагати скасування кари на смерть, військового стану, державної ради (государственного совѣта); вимагати, далі, повної амністії для всіх, заведення політичної волі; вимагати також, щоб хоч примусом було забрано усі землі для поділу між трудящими, щоб було спинено діяльність крестянского та дворянского банку; вимагати, нарешті, заведення всеюдною виборчого права і зібрання конституційного міністерства з членів тієї партії, яка матиме в думі більшість голосів. З приводу оголошення нових основних законів працownicча група зробила таку постанову: "нас, заступників всіх трудящих, постану в думу з дорученням, щоб ми мирним шляхом здобували народову волю, права та землю. Народ, змучений злиднями, безправ'ям, самоволодою та насильством, вольт сам ввпорядкувати своє життя. Маніфест 17 октября урочисто обіцяв народові права, але правила, видані потім, скасували сей маніфест. Оголошені у сей час основні закони однімають й останню крихту права думи—самостійно виробляти закони. Ми добре розуміємо грізне значіння сього акту, що безперечно викличе рішучий розрив між урядом та народом, але нехай усі бачуть, що тяжкий гріх та наслідки одвертого виклику, кинутого народом,—лежать на урядові".

> **Партія народної свободи в думі.** На зібранні парламентської групи партії народної свободи постановлено обірати на президента думи д. Муромцева, товаришам його—д. Набокова та князя Долгорукова, а секретарем—Шаховського. Як що країні ліві партії вимагатимуть, щоб на якусь посаду було обрано когось з їх членів, то постановлено віддати їм місце одного товариша президента. Лідером (приводцею) партії назначено д. Ів. Петруковича. На раді, прич того, постановлено вимагати, в відповіді на тронну промову, амністії. Потім партія має обміркувати наказ думі, зложений центральним комітетом партії. Настрій парламентської групи спокійний, поміркований; група в усьому згідна з центральним комітетом партії. (К. 3.)

> **Євреї в думі.** Депутати-євреї думають скласти з себе в думі окрему національну групу. (К. 3.)

> **Співробітникам газет у думі** дано ще 5 місць. Співробітничкі офіційальні та на пів-офіційальних газет сидітимуть разом з чиновниками. (К. 3.)

> **Присяга депутатів.** "Наша Жизнь" пише, що між Нижнім-Новгородом та Москвою селяне спинили поїзд, в якому їхали в Петербург послы до державної думи, і примусили їх присягнутися, що вони обстоюватимуть се-

лянські інтереси і не вернуться без землі та волі.

> **Політичні в'язні та відкриття думи.** "Рѣчь" пише, що в петербурзькій пересильній тюрмі відбувся "мітинг", на якому міркували про думу. Постановлено зустріти відкриття думи в жалобі, мовчки. Голосували через ґрати... Замість кулячок подавали голоси свічками та хустками.

На зібранні послів—селян.

Вже кілька днів під ряд тут упорядковуються приватні збори селян-послів до думи. Одно з таких зібрань було 23 квітня. В невеликій кімнаті, на Невському, зібралось більш 50 чоловік, між котрими можна було постерегти українців і великоросів; був навіть татарин, з Уфимщини. Частина була справжніх селян—хліборобів, але більше так званої селянської інтелігенції, вчителів, волосних писарів то що.

Головою зібрання обрано було д. Пустовойтова. Виступило декілька промовців, котрі в ряді промов доводили, що партія народної свободи не може як слід оборонити інтереси селян і що через це селяне повинні стуртуватися, щоб обстоювати себе самі. З усіх станів в Росії селяне мають найбільшу нужду, яку треба кінце задовольнити. Ця нужда—недостача землі. Селяне повинні перш за все порішити з цим печучим питанням.

Один з селян сказав, що на вчорашньому зібранні нарадились прохати партію народної свободи, щоб прислала на зібрання свого чоловіка, щоб він висловив погляди партії на земельну справу. Цей чоловік вже їде, покляв йому дадуть слово.

— Просимо, просимо,—почулось в кімнаті.

Коло голови зібрання з'явилась постать на зріст трохи вище середнього, з невеличкою сивуатою бородою.

— Хто це?—пошепки питали селяне один одного.

Се був д. Родичев. Він дуже широко викладав погляди партії на свободу на аграрне питання. Той пункт в програмі партії, де говориться, що у приватних власників землю обов'язково треба буде викуляти, прийшовся слухачам не до вподоби, але все ж промовця на прикінці привітали дуже гарячими оплесками.

Д. Локоть снітав промовця, як відноситься партія до останньої позички грошей за гряницею, а також до того, що крестянский банк скуповує великі маєтки од поміщиків за надзвичайно високу плату. Родичев відмовив, що партія дуже не похваляє позичку і роботу банку, але перешкодити їм не має ніякої змоги.

Піднялось ще кількоє дум, які також зачитувались про вські річ. Видко було, що селянам дуже цікаво зна-

ти погляди партії на ріжні питання бідного часу.

Далі промовляв професор Мякотин. — Я вас, товариші, познайомлю не з партійними поглядами на земельне питання, але з тим, що говорить про цю справу наука. Далі він сказав, що земельне питання тільки тоді буде розв'язане правдиво, коли земля перестане бути власністю поодиноких людей, а стане власністю цілої держави. Промову свою д. Мякотин закінчив під оплески всіх слухачів.

Один з селян підняв питання за те, чи не треба бі на далі прохати д. Мякотина, щоб приходив на зібрання і висвяв деякі печучі та складні питання. Всі на це згодились і Мякотин дав обіцянку приходити, коли буде треба.

Д. Заболотний розказав, як член думи від гродненської губ. Єрогин телеграфами через губернаторів кликав селян у Петербург і давав їм помешкання, які видно содержаться на кошти уряду. Попав туди й він, Заболотний, і постеріг, що Єрогин веде з селянами розмови про те, що треба користися "властьм предержашим", бо як тільки стануть балакати про землю або що инше неприємне урядові, то їх зараз розженуть нагайками та пугметами. Заболотний просить зробити щось, щоб ті селяне, які ще мають прибути, не попадали в скарбові помешкання і щоб тих помешканців, які ще й досі там, вивести на янші квартири.

Велике обурення викликала прочитана в газеті звістка про те, як обшуквали члена державної думи від чернігівської губ. д. Габича на вокзалі у Петербурзі. До газетної звістки сам Габич додав, що коли він зявився, "чину", який лагодивсь трюсити його чемадан, хто він такий—"чин" став ще завягішим, бо, по його слову, він покляв служити, повинен виповняти накази начальства.

Один з селян ще сказав, що оне зараз приїхав член думи піп, якого на вокзалі теж поліція дуже хотіла потрустити, але юрба людей не дозволила цього зробити. Про ці події зібрання рішило скласти протест і подати його урядові, а також надрукувати в газетах.

Тут же довідались, що градоначальник не дозволив упорядкувати товариського селянського обіду через те, що там могли виступати промовці і говорити на політичні теми.

Таких фактів набралось чимало, а на дальш може бути й ще більше; тому рішили не докладувати про них зібранню, а обірати за для цього комісію, котра б про всі такі факти робила постанови, і тоді тільки докладувала б про це зібранню. Комісію цю в жарт нарекли "скандальною". Попали до неї між иншими Заболотний і Алабін.

На прикінці увагу всіх звернув до

себе селянин, у поношеній одежі, що тільки ввійшов у кімнату.

— Відігла ви?—спитали його. — Подольської губернії. — Це не правда, він не член думи, ось ми, подольці, ось де всі. — Але ж я обраний від двох губерній: подольської й бесарабської. — Хто ж вас обрав? — Люде з двох губерній. Але що я не член думи, то це нічого не значить, бо проте я маю від своїх людей аж чотири приговори і завтра принесу їх сюди.

Роспитувшись довідались, що селяне обрали його клопотатись перед державною думою про якісь справи громадські.

Зібрання робило дуже приємне вражіння. Селяне поводитись на ньому вільно, як люде обзвичачені. Тут же курили, з цікавістю переглядали нові газети і книжки, якими був завалений чималий стіл. О третій годині зібрання закрито і люде почали розходитись. Слідуюче зібрання визначено на 24 квітня. Т.

З російського життя.

— **Спродаж землі банкам.** Посли до державної думи од селян з деяких губерній повідомили своїх товаришів, що дворянський та крестянский банки скуповують подекуди за страшенно великі гроші землі в поміщиків; очевидячки, поміщики поспішаються продати свої землі, поки можна, як найдорожче, а банки не шкочують казенних грошей і платять поміщикам занадто дорого, дбаючи більш про поміщиків, ніж про казну. Через це селянські депутати думають вимагати у перш-ж дні, як одкривється державна дума, щоб банки таких покупок землі більш не робили. (Рѣчь.)

— **Вічний спокій "Русскому Государству".** Граф Вітте вийшов в одставку, "виходить в одставку" і його газета "Русское Государство". Тепер співробітничкам цієї газети розсилається така оповістка: "Редакция газеты "Русское Государство" повідомляє вас, шановний добродію, що сучасні умови вашого співробітництва в сій газеті скасовуються з 1 мая 1906 року". Од того, що спиниться газета, страждають найбільш дрібні слухачі—конторщики, коректори, репортери то-що. Всі ж приводіть газети забезпечили себе контрактами на цілий рік, тому їм і байдуже,—а може ще й краще, що видання спинилося. (Рѣчь.)

— **Справа безробітних.** Поліція почала було вислати з Петербургу безробітних робочих, забороняючи декому навіть вертатись у Петербург, раніш 2—3 років, але тепер вже не вислає; з 180 чоловік, яким було зведено вихідні, виїхало тільки невелике число, решта-ж лишлася. (XX Вѣкъ.)

— **Хороби серед безробітних.** Під останні часи серед петербурзьких безробітних почалась хвороба. В нар-

Колись і тепер.

(Депутати з України в комісії року 1767 і теперішні послы до державної думи).

Настав для нас час великої ваги. Народні послы, обірані в думу, мусять прикласти усіх сил, щоб здобути державі новий лад життявий, здобути кожному народові його законні права. Послы українські, борючись разом з иншими за права для всієї людности в державі, повинні попередити волюго дбати про права та кращу долю свого народу. 25 мільйонів люду українського на них покладається, 25 мільйонів сердець, як одно, надією сповнено, що послы українські, заступники їхні, не зрадять. Увесь, великий чимло,—бо другий в Славянщині,—народ, але як ніхто инший в Європі зневолений,—на послів своїх, як на виволодівців з неволі тяжкої, довірчливої, уповає. Послы українські! В ваших руках—доля усього народу. Будьте, як леви, одважні, загартуйте серця в собі, і стійте мужно, як лицарі, бороніть рідний край, рідний люду, скільки स्वाги вашої!

Сто сорок літ минуло як року 1767, за царювання Катерини, покликано так само було до Петербургу з усієї держави послів з наказами про те, якого ладу бажують люде найбільше. Поїхали тоді і з України лівобічної (правобічна ще під Польщею була) українські послы—од шляхти (дворян), городів та козаків і накази писані, чого їм домагається треба, повезли.

Повезли подекуди наші послы накази і тепер, та одначе, хоч ми на 140 літ пізніше послів своїх виражаємо, і за час цей повинні були краще од прадідів своїх долю свою та люду свого розуміти, та чи чемо ми, щоб правники хоч так, як прадіди, долю і волю рідного краю обороняли? Чи розуміють наші послы українські усї, як тієї волі та долі здобути? Чи не слід би було декому з них до дідівської науки обернутися, та поглянути, в чому лік уже в ті давні часи

старі люде для краю свого добавляли?

Послы тоді були від шляхти української, городів та козацтва. Певно, що кожні з них про свої власні болячки найбільше дбали: шляхта—щоб земля за нею міцніше було записано, городи—щоб вільніший торг їм був, але всі послы, од шляхетських і до козацьких, на одному погожувались: *волі народої немає, права люду українського, забезпечені не раз царським словом, немилосердно поломано.* Правда, шляхта (дворянство) про це тільки злегенька нагадує, за те городи та козаци усю правду отверто царці Катерині виказують.

Нехай послушають і наші послы українські, як люд простий, козацтво, та міщане українські послів своїх в столицю московську тоді виражали. Ось пишуть в наказі своїмю лубенським міщане.

"Більш як сто літ минуло одтоді, як український народ, живучи здавна з Польщею та з Литвою, мав усьому рівність, і тими, що й вони, вольностями та правами користувався, а нарешті, розлючений та ображений великими неправдами, а найбільше позбавленням їхньої волі, прав та вольностей стародавніх, після довголітньої кривавої війни та багатьох славних над ними побід, з під їхньої руки вивився і з гетьманом своїм Зіновієм Богданом Хмельницьким, не по нужді який, але з доброї волі під високодержавну руку царя і великого князя Олексія Михайловича піддався".

Точнісінько таке саме читаємо і в наказі стародубських козаків, які додають ще до того таке:

"І царь Олексій з ласкою великою подав надію і ствердив: не тільки удержувати та соблюдати український народ на всіх тих правах, привілеях та вільностях, на яких він був під королями польськими та великими князями литовськими, але й особливу ласку мати до нього обіщав. Статі ті (про вільності і права), коли настановляно нових гетьманів після Хмельницького, стверджені були

кожного разу всеросійськими царями". Так—царь Петро I, року 1709 маніфестом своїм "за поданням собствения своєя руки" пригадав, що "жоден під сонцем народ такими свободами, привілеями та полекостями похвалятися не може, як з його царської ласки Малоруський народ, і що царь жодного пенязя в казну зібрати з нього не велить", і ласкаво надію подав, що як до того часу на правах та вільностях оставався він непооружено, так і наперед все те свято удержуватиметься, що обіщано було, коли прийнято його в підданство.

А обіцяно було те, чого царь Петро I не збирався додержувати і щиро руйнував, хоча в маніфесті обіцянку "свято удержувати" давав. Обіщано було в статях Богдана Хмельницького і царською рукою potwierджено, що Україна на своїй вільній волі зостається: обрватиме гетьмана собі та усюку старшину козацьку і сама своїми справами заправлятиме по давніх законах своїх, а Москві тільки певний податок грошовий засилатиме, війська має держати 60.000; суд виборний, козацький; козаци повинні тільки військово службу знати, а од податків та инших обов'язків були вільні, кожен вільно може мати в своєму добрі "винний" (горілчаний) промисел,—виробляти та продавати горілку, мед, пиво, та инше.

Царі московські, кожен, сідаючи на престол, про українців ігадували: "а ми вась всегда будемь сохранятьъ при прежнихъ вашихъ правахъ, привілеяхъ и волностяхъ, а въ томъ бы вамъ на нашу Государскую милость быть благонадежны". Петро I, що чи не найбільшу кривду Україні подівав, також писав: "особливо малоросійському народу все обіщанное по принятии ихъ подъ Высокодержавную руку Отца Нашего... свято содерживали, и впрѣдъ содерживать будемъ, и они при правахъ своихъ и вольностяхъ вѣчно въ покои и тишину благополучно житьельствовать могутъ". Та проте уже за царці Катерини нічого од тих вільностей не лишилось:

гетьманство скасовано, Січ зачоружську зруйновано, та великої праці прикладувано, щоб коли можна—навіть українську породу винищити: щоб усі "русскими" поставали.

Пропаля воля, давні права вільного люду українського, погасла надія на краще життя, і козаци Стародубські не дурно в наказі скарку записали, що "тепер ми усякі тяжкі повинности, так як і мужики, одбуваємо", та благають, щоб давніші привілеї та вільности їм повернуто.

"Нема, ласкава Царице, в Малій Росії ні одного стану людеї,—пишуть українські депутати, склавши одне спільне од послів українських проханя,—який би сказати міг, що він цілі давніші свої права та привілеї має, а як то які в котрого і залишилися, то і ті служать "только къ весьма слабому ихъ защищенію и охраненію", бо орудують ними та переручують по своій уподобі "главные надъ Малою Россією правители".

Коли на таке лихо скаржилися ще тоді, то щож тепер сказати повинні наші послы, маючи тяжкий досвід неволі та злиднів, в яких наш народ 140 літ перебуває?

Українські послы,—шляхетські, городянські та козацькі, обриваючись разом, в цій справі таку постанову зробили: щоб було повернуто в цілості усі давні права, привілеї, вольности, свободи та звичай усіх загалом і кожного чину (стану) з особна, а власне: шляхетства (дворянства), духовенства, міщан, козаків і всього українського люду—усе, що дано було і затверджено за ними королями польськими та великими князями литовськими, та щоб були вони "въ вѣчныя времена содержимы и сохраняемы безъ всякаго нарушенія и отмянія, и въ такомъ точию разумѣніи, какъ оныя написаны и заключены".

Чи треба ще ясніше було заявляти, що люде українські домагаються давніх прав своїх, які царі московські неперушно соблюдали присягалися, та проте зламали, а разом з тим вимагають, щоб "главные надъ Малою Рос-

сією правители" закони й права їхні питомі тільки так розуміли, як вони записані і затверджені були? Ганебна політика бюрократії далась визнаки уже прадідам нашим, а що ж то ми, правники, мусимо на цеє сказати?

Як бачимо, усі послы українські на тому погодились, що життя України безправне й поневолене урядом братнього народу, до якого Україна в спілку пристала,—не повинно далі так бути. Треба давні права українському люду вернути. Це одно, і найголовніше.

Другу знов постанову послы таку ізробили: "засновання на Україні урядів ("правлений"), що відовідатимуть нашим правам та привілеям, є одною з найголовніших загальних наших потреб. А тому ласкаво просимо, пишуть кошичні послы од України, щоб "малоросійській правительств" заведено було на основі прав і привілеїв наших, тоб-то, щоб в цивільних та земських справах суд і рішенці видавано по своїх, в військових—по своїх, а міщанських—теж по своїх правах і звичаях, і видавали їх люде виборні, та щоб ніколи одні справи з другими не перемішувано, бо од тієї путанни беадади на Україні постало".

І ця постанова—неначе для нас її зроблено... Чи може бути більша плутанина, за якою справою куди удаватися, та ще до суддів, що й мовя української не розуміють? І ми домагаємося, щоб судді були виборні із своїх людей та давнім звичаєм, людеї свого краю на рідній мові судили.

Із земською та городською справою за 140 літ ми й на крок не поступилися: земської самоуправи, якої бажали послы р. 1767—немає й досі. Наші послы мусять тепер "малоросійській правленія" здобути на основі давніх прав і привілеїв наших: для свого краю, з своїх людей, в рідній мові своїй...

(Далі буде).

В. Доманицький.

ській окрузі, що затоплено повіддю, слабих дуже багато. Амбулаторна лікарня, що при безплатній століві, не задовольняє потреб слабого люду. Од голоду та безробітти чимало люду бжеволють і їх приходиться одвозити у лікарні. Треба негайно допомогти безробітним.

— Випущено з тюрми. На сих днях з петербурзької тюрми випущено одного робочого, що сидів ще з декабра за те тільки, що в нього знайдено прокламації (відозву)... А тим часом сей робочий й читати не вмів, і тієї прокламації почитати не міг, а держав її „на нигарки“,— вона навіть і пошатована в нього була на маленькі клатки.

— За що ж арештовано? 18 марта в Петербурзі арештовано поміщика присяжного повіреного Шмідта. Коли він почав вимагати, щоб йому сказали, за що його арештовано, то йому одповів, що зроблено се з наказу херсонського жандарського управління. Тепер батько Шмідта дізнався, що херсонське жандарське управління ніяких наказів про арешт його сина не давало. Тим часом Шмідт і досі сидить у тюрмі. За що ж його держать?

— Генерал Мін. 24 априля генерал Мін, що втихомирював повстання в Москві, переїхав своїм фаэтоном поштілітного хлопця Е. Трунова. Хлопця одвезли у лікарню. Люде оточили фаэтоном, вимагаючи од генерала, щоб він назвав свою фамілію та адресу. На се Мін відповів: „мене й так повинні всі знати“.

— В Польщі. Під Варшавою скільки часу страйкували робічи по економіях то-що. Тепер, як повідомляють газети, робічи подекуди беруться до роботи. До сього поміщики примусили їх от яким чином: вони змовилися всі між собою, щоб ні в чому не одступати робічым під час страйку, а хіба тільки тоді полішити їх становище, як страйк скінчиться. Повідомили про станову робічым, і де ті не перестали страйкувати, там порвали з ними контракти й почали ліквідувати діла, себ-то закривати зовсім свої економії. Отакій рішучий крок, пише „Gazeta Polska“, вплину на страйкарів і вони подекуди пристають до роботи. Наче вибачаючись за таку постанову хазяїв, друга газета „Słowo“, додає, що по деяких економіях постановлено полішити троха умови наймробічым, та що і взагалі поміщики піклуються про своїх наймитів: се піклування про них здавна мовляв, лежить на серці „сільських товариств“, що складаються з поміщиків, та тільки на перешкоді стояв утиск уряду проти всякої громадської праці.

Що й казати, утиск уряду не мало шкоди наробив усім,—та тільки чи він один винуватий в тому, що хазяїни погано дбали про інтереси робітників? Адеж їх інтерес саме в тому, од чого робітникам і приходиться найскрутніше—в визиску.

Третій з'їзд партії народної свободи.

В днешнім зібранні 23 априля обговорювався доклад комітета про діяльність партії по-за парламентом. Для читачів „Гром. Думки“ він мало цікавий, через се ми згадавши, що було постановлено вести широку пропаганду, засновувати клуби і ширити партійну літературу, перейдемо до вечірнього зібрання, на якому обговорювалось земельне питання—фундамент, як першого в Росії парламенту, так і усеї держави. Докладає про нього з'їздов Ів. Якушкін.

Становище селян дуже тяжке. Великі ціни мішають їм прикупувати землю. Переселення в другі місця обставлено такими труднощами і з матеріального і з інших бовів, що не кожний може з його користуватись. Арендні ціни мають кабальний характер. Заробітки теж мало помагають. Народ ізвівся ні на що. При таких умовах передача землі тим, хто трудиться на ній—буде не добродіяством з боку уряду, а обов'язком, і зробити це треба негайно. Земельні розрухи є наслідок недовільства уряду про нужди народні, так само як і політична революція. Щоб улаштувати справу з землею, партія подає такий проект земельної реформи:

1) Треба дати права користуватися землею малоземельним і безземельним хліборобським сем'ям, що ведуть хазяйство на землях як надільних, так і тих, що належать їм на праві приватної власности або арендування.

Увага. Там, де існують безземельні сільсько-хазяйственні робітники, їх треба задовольнити на підставі окремих правил. Також треба задовольнити і тих, що перестали хазяйнувати через малоземелья, коли вони захотять знов получить землю

2) Для кожної місцевости (губернії, району, повіту або частини його) треба встановити певну норму земельного наїллу. Принципіально було б бажано довести розмір надїлення до „потребительної“ норми, себ то до такого числа десятин надїльної землі, якого по місцевим умовам і беручи на увагу сталі промишлові доходи, як що такі є,—було б досить, щоб селянам можна було задовольнити середні потреби в їжі, одязі, помешканню і вистачало виплачувати податкі державні.

3) Закон про надїлення землею має силу як для безземельних хліборобів, так і для малоземельних, що мають землю менше од норми надїлу, встановленої для данної місцевости.

4) Щоб забезпечити хліборобів землею, треба мати державний земельний фонд, що складається з земель державних, удільних, казенських, церковних і монастирських, а також і земель, одібраних для показаної мети у приватних власників і інституцій.

5) При одібранні в державний земельний

фонд земель, що належать приватним державцям і інституціям,

1) треба одібрати без усяких обмежень:

а) всі землі, що звичайно здаються в аренду за гроші, наполовину або для оброблення, а також землі, що обробляються здебільшого найманним крестянським інвентарем;

б) землі, що ніким не обробляються (пустирі), як що інституції, що будуть заряджувать розлачуо землі, признають їх златними до обробки;

в) землі, що переважують вищий наїл володіння, установлений для окремої місцевости.

II. Із хазяйств, що не досягають показаного числа десятин, земля відбирається:

а) коли треба знизити черезполосицю та інші значні хіби в граниях надїлї;

б) для поширення земельних частків місцевих малоземельних і безземельних хліборобів, коли розширити їх іншими землями теї місцевости не можна.

Увага. Коли одбирають тільки частину землі, на котрій хазяїн сам вїз хазяйство, то він може потребувати, щоб було одібрано і другу часть її.

Не можна примусово одбрати:

а) участки не великі, в розмірі трудової норми, що установлена для окремих місцевостей;

б) мастки або части їх, коли інституція, що заправляє земельною справою, признає, що масток служить зразком для інших і т. ин.;

в) землі, на котрих розположені фабрично-заводські і сільсько-господарські підприємства, в розмірі, безумовно необхідним для сих підприємств по технічним умовам (землі під будинками, складами і т. ин.);

г) городську, вигонну землю, а також землю, що належить городським місцевим добродійним інституціям, не можна одбрати.

Ст. 6. Землі із державного земельного фонду здаються в довгострочну аренду, на строк визначений відповідними органами. Переуступка сих земель не допускається.

Ст. 7. За всі землі, що видаються з державного земельного фонду, береться плата, розмір котрої визначається відповідно доходности і загальному планові налогів на землю.

Ст. 8. За одібрані в державний земельний фонд землі брештими хазяям видається з казни плата процентними паперами по нарицательній вартості їх. Довги, що лежать на мастках, що пішли в державний земельний фонд, довги кредитним інституціям переводяться на одібрані мастки або части мастків, з перенесенням на казну обов'язку виплати кредитним інституціям строчних платежів.

Ст. 9. З державного земельного фонду даються землі спочатку малоземельним і безземельним, по задоволенню потреб місцевої людности; землі, що лишилися вільними у державній земельній фондї, назначаются для переселенця, що не получили необхідних земельних надїлїв.

Ст. 11. В місяці, де лісів багато, щоб забезпечити хліборобів землею, можна відвести і ліси, як що плондарвання лісу не зробить шкоди.

Ліси по інших місяцях можуть бути одібрані в таких межах, як се потрібно для нужд місцевої людности в лісних матеріалах.

Порядок видачі лісного матеріалу людам установлюється окремими правилами.

Ці правила для тих місцевостей, що відрізняються різко від середньої Росії, до котрих вони приспособлені, можна переброяти.

Віктор П.

З українського життя.

— Цікавий позов. Посол з Подїлля д. Заболотний поспитав товариша міністра Крижановського: „Виклякано сюди нас на 20 априля, з якого ж числа одержимо ми гроші? Хто заплатить нам за тиждень до 27?“. Крижановський одказав: „Не знаю“. Мабуть, що подільські посли позиватимуть уряд, щоб їм вернено гроші за ті сім днів, що вони зайві прожили в Петербурзі.

Подільські посли теж зрелися жити в казенному помешканні на Кирочній вулиці. (Под. Кр.)

— Страйк. Єсть у Проксурові тютюнова фабрика д. Шварцмана і працюють на їй 140 робітниць. До іюня минулого року робили вони по 15 годин на день і платив їм за це д. Шварцман по три карбованці в місяць. А в іюні торік робітницї застрайкували і добилися того, що стали робити 10 годин на день і плату їм побільшено на 30 процентів. Але потім д. Шварцман роздумався: „як це я так дуже їм поступився. Ні, так не буде!“ І от узив він та й застрайкував уже сам один. „Або йдїть на роботу на тих умовах, як і попередю, або зовсім не треба вас.“ Робітницї на старих умовах не пішли. Д. Шварцман попождав та й мусив знову поступитися та це й заплатити за два тижні, що робітницї не робили через його „страйк“. Тепер нова біда. 18 априля робітницї не робили, бо святкували робітницьке свято. Зараз же другого дні д. Шварцман роцїтав двох робітниць, а замість їх узив двох сільських дївчат і сказав, що щодня так робитиме, аж поки перемінить всіх робітниць. Робітницї знов застрайкували; страйкують уже кілька днів і вельми бідують. Невідомо, як скінчиться страйк цього разу.

(Под. Кр.)

— Кара вчителям. Нам пишуть з Подїлля: зо два місяці перед цим сільські учителі ольгопольського повіту одержали від ольгопольської єпархіальної шкільної ради ось якого циркуляра (подаємо перекладом):

„Одного вчителя з церковної школи ольгопольського повіту за те, що читав і не так як треба виписав газетні звістки, обвинувачено в революційній „препогандї“ і на підставі 21 ст. правий про побільшену охорону забра-

но в тюрму; через це його скинуто буде з учительованія і зовсім заборонено буде йому вчителювати. Маючи це на увазі, „оддїленіє Совїта“ наказує вам робити тільки своє діло в школі; без завідуючого школою люду у школу не збіраїти і нічого їм не читати, і ні про що не розмовляти; серед селян ніяких „извращенних“ ідей не проводити; а як доведеться випадком зустрітися з селянами і почнуть вони роспитуватися, то „внушать їм полное довїріє кь правительству“. При цьому „оддїленіє Совїта“ застерігає, що за найменше недодержування того, що туг сказано, вас скинуть з учительованія і зовсім заборонять учительювати“.

Підписали: протоєрей Є. Широцький і священник Василь Березовський.

Про того вчителя, що посажено в тюрму, д. Шероцький таки подбав і його випущено з тюрми, але ж зостав він без шматка хліба. Так що тепер селяне з с. Осівки, де він учительював, дали йому притулок і харчують.

У чоловіка ні за що віднято змогу робити те діло, до якого він звик, яке він умів робити, і мусить він тепер жити з людської ласки. Але так бути не може і вчителів мусить бути повернено його праву.

З „Под. Краю“ довідуємося, що така ж доля дождає двох чечелівських учителів І. Городелького та П. Кеєндзюка. Надто д. Кеєндзюк сіллю в оці став начальство. Подумайте сами: ці вчителі завели в школі українські встави та український хор, так що люде, замість щоб втішатися „монольою“, пішли в школу і дивилися там на українські драми та комедії і слухали українські пісні. З цього вже добре видно було, що ці вчителі „небагато-надежні“. Розмовляли з людьми може й про маніфест 17 октября. А до того ще д. Кеєндзюка вибрано виборщиком, як місцевого крестянина, і він на виборчому зібранні сказав гарну промову, в якій виставляв, чого треба селянам. Цього вже зовсім не можна було стерпіти і повітовий „наблюдатель“ звел д. Кеєндзюкові проситися геть з школи. Але селяне, що сами платять д. Кеєндзюкові вчительську плату, сказали, що не дозвлять забрати в їх цього вчителя. Побачимо, що буде далі. Усю війну проти вчителів веде місцевий „батьюшка“.

— Подільські чорносотенці почувачуючи, що приходять край їх „роботи“, схотїли ще хоч раз зробити собі криваве свято. Понаписували вони прокламації московською і українською мовою, закликаючи люду збиратися 26 априля біля тюрми в Кам'янци, а звідти йти в город і бити євреїв. Але думаємо, що не пошастило їм задовольнити свою душу, бо дуже незручний час за для того вибрало. (Под. Кр.)

— Непоцятило поначальникувати. Земський начальник граф Капніст прислав у полтавську губерльську земську управу папера, написаного так, ніби він начальство над управою. Губерльська управа йому відписала, що за свої вчяки вона здає справу тільки губерльському земському зібранню, а про постанови зібрання сповіщає тільки тих, хто має на те законне право. Так і не поцятило земському начальнику поначальникувати над губерльським земством. (Полт.)

— Проводи посла А. Ф. Грабовецького. Рідне село посла А. Ф. Грабовецького Турівка вирижало в державного думу свого посла. Зїїшлися всі: чоловіки й жінки, старі й молоді і навіть діти. Послови піднесено хліб-сілля від рідної громади і прочитано привітання. Ось що в йому було написано: „Дїждялися ми врешті того часу, що виборні від народу йдуть у державну думу. Щасливий той, кому судилося робити велике діло—боротися за вільне народне життя. В історії України записано ім'я багатьох гарних люду, що боролися за народно волю, і пам'ять про їх не вире ніколи.“

І вам, виборному нашому, теж буде велика шана за добре й справедливе діло. Ми, громада, що вас вибрала, не будемо говорити вам, що та як треба робити: це всі вже знають. Скажемо тільки, що ви і інші посли мусите пам'ятати, що ваш святий обов'язок стояти за народне вільне життя. Вітаючи вас, ми певні, що ви будете вірним і рідним сином України“.

Всі люде з музиками проводили А. Ф. Грабовецького до другого села; звідти частина вернулася додому, а частина поїхала провозжати далі, на станцію Фастов.

Пропаючися, люде сказали своєму нослові так: „Як будеш стояти щиро за народ, то зустрінемо тебе так, як вирижали; а як ні,—то краще й не вертайся“.

— Школа в с. Білогородці. Київський губерльський земський комітет постановив одкрити в с. Білогородці київського повіту, двохкласову земську „Олександрівську“ школу з ремісничими відділами. Сільська громада, зібранившись на сход, назначила під будівлю двохкласової школи з ремісничими від-

ділами: слюсарню і кузню—1 дес. землі і 1000 карб. грошей. На удержання учителів, щорічно громада призначила—по 500 карб. Дерево на шкільний будинок громада просить видати з Жорновсько-Звонковської дачи, Боярьського лісництва.

— Послано салдатів. З наказу адміністрації на деякий час одправлено у с. Маньківку, уманського повіту батальон 75 піхотного Севастопольського полку.

За кордоном.

Германія.

В загально-німецькій народній раді виникли 3-го мая нові ст. гострі суперечки з приводу заборони російським підданим жити в Прусії. Суперечки почались од питання, з яким звернулось до уряду соціал-демократи, по якому праву уряд вигонить спокійних люду з держави. При тому Бебель почав доказувати, що між іншим, пруський уряд хоче примусити де-яких російських підданих стати німецькими шпигами (шпіонами). Для цієї мети звинувачують всякі проти-конституційні заходи. На основі документів, які має в своїх руках, Бебель заповнив народно раду, що капітан Шене, поліцейський комісар (пристав), заявив одному російському купцю, якого мали вигнати з Берліна, що йому дадуть німецьке підданство, коли той купець згодиться бути пруським шпигом в Росії. Йому обіцяли од 10 до 14 тисяч марок (5—7 тис. карбов.) доходу річно. Бебель об'явив, що має в руках інструкції (накази), які дано сьому купцю. В наказі були вказані способи особаного письма за поміччю якого купець мав сповіщати пруський уряд про російські військові і інші таємниці. Берлінська поліцейська управа видала купцеві хвальшвий паспорт на видумане прізвище Ернста Фідлера, в якому перемінчили навіть релігію купця. Бебель додав, що се не перший раз трапляється в Німеччині. Він нагадав справу австрійського підданого Гінгольда Штерка, якого так-кож примусено стати німецьким шпигом. Але в той час,—сказав Бебель,—не дійшли ще до такої ганьби, щоб хвальшувати паспорти.

На прикінці Бебель сказав, що в його руках тільки копії документів цієї справи, а всі оригінали якимсь способом знайшлися вже в руках російського уряду.

Б. Я.

У Києві.

— До ювілею В. Б. Антоновича. Вчора о 2 год. дня в університеті відбулася нарада комітету, що споружує учту заслуг. проф. В. Б. Антоновичу з приводу 45 літ його літературно—наукової діяльности. Святкування ювілею високоталанового професора мало відбутися ще в осени минулого року, але на перешкодї сьому стали бурхливі і надзвичайно важні події в політичному і громадянському житті нашої держави.

На останній нараді призначено справити ювілей В. Б. 7-го мая (травня). Але, вважаючи на те, що ювілей себе не гаразд почуває, учта має відбутись як найтіхіше. Адреси й вітання засилатимуться до господи ювілята депутатами, яких буде запрошено зібратися в університеті 7 мая о 10-й годині вдені.

На честь ювілятові складатиметься також науковий збірник з праць учеників В. Б.

Твори до збірника приймаються на всяких мовах; значну частину його вже надруковано.

— Доклад державній думі. Міністр внутрішніх справ просить київського губернатора прислати відомости про число пожеж і ватагалі про страхові справи в київській губернії за минулий рік, або за 1904 рік. Сї відомости потрібні для докладу державній думі, щоб встановлено було законом, що земські і страхові інституції не вертають збитків за пожежі, які виникнуть при народних розрухах.

— Арешт. 23 априля, на Звірннці, поліція арештала трусу у робочого Василія Шапова і, знайшовши прокламації, порох і пістолета, арештувала його і одправила у черевський укасток.

Сими днями випущено з луг'янівської тюрми лаборанта київського політехникуму д. Перепелкіна, але зараз таки його посадили в арештний дїм, по присуду мирового судді, за образу поліції.

— Догляд за учителями. З наказу київської єпархіальної шкільної ради завідуючі церковно-приходькими школами київської губ. повинні роспитати підданих їм учителів, чи не належать вони до спілки учителів, а коли належать і не захочуть вийти з спілки, то увольняти таких учителів з посади.

— Народні бібліотеки. Міністр народної просвіти сповістив попечителя київського шкільн. округу про те, що 28-

февраля сього року затвержено нові правила про народні бібліотеки при низячих школах міністерства народної просвіти. Подаємо кілька статей з нових правил: 1) народні бібліотеки одкриваються при нижчих школах, початкових і городських двохкласових школах земством, попечительством по народно тверезисть, городськими управами та іншими інституціями і приватними людами; 2) в народні бібліотеки можна виписувати всі книжки і періодичні видання, які дозволені в публічній бібліотеці і читальні, себ то всі книжки, дозволені цензурою. Радїш в такі бібліотеки можна було виписувати тільки книжки, записані в каталог міністерства; 3) книжками в народній бібліотеці при школі можуть користуватися всі, хто захоче читати.

— Передвиборчі збори. Вчора в купецькому клубі відбулись передвиборчі збори виборців подільського участка, щоб поміркувати кого вибрати в гласні. Є чутка, що київський городський голова В. Проценко, що вчора приїхав з за границі, на передвиборчю агітацію назначив 5000 карб., думаючи пройти гласним.

— Вибори. Сьогодні у 10½ годин ранку в будинку городської думи виборці подільського участка повинні вибрати 9 гласних і 2 кандидатів в гласні.

— Недозволені збори. Партія народної свободи назначила на вчора збори своїх членів, але збори не були дозволені київським губернатором.

— Виставна картин художника Світославського та його учнів. В народному домі на Троїцькій площі відкрито виставку художника Світославського та тих його учнів, що вийшли через відомі порядки з Київської малювничої школи та згуртовались біля свого вчителя. На цій „вільній“ виставі єсть чимало малюнків на українські сюжети, але то все адебїшого невеличкі етюди учнів. З великих картин Світославського найбільшу увагу звертають на себе—„Зима“ та „Південна спека“. Тут настрої літньої та зимової доби відбився дуже гарно. Особливо од картини „Спека“, на якій намальовано, як працюють дївчата на сіножаті в літній пекучий південь, так і віддає воєнним пекучим повітрям. Після Світославського досить талановито виконано невеличкі малюнки д. Максимейка. Його „Сутинки“ та малюнки лісу виявляють багато свіжости, сили в фабрах,—того взагалі, що звється „коломитом“. Картина д. Бакалава („Літній вечір“) ще не виявляє виразно, яким шляхом піде цей художник: не видно, як кажуть, „школи“, і через те вона робить вражіння якоїсь декоративної мішанини, в якій втрачається настрої художника.

Останні малюнки—то всі тільки дрібні нариси (етюди). Між цими останніми найбільшу увагу звертають на себе малюнки д. Наумова та д. Богомазова. Скульптура д. Архипенка досить ясно свідчить, що в молодого скульптора є „искра божа“. Найкраща, здається, його „Думка“ („Мисль“).

— Українська вистава. В неділю, 30 квітня, в Луг'янівському народному театрі відбудеться, під урядом М. М. Старицької, українська вистава. Виставлятиметься відома драма М. Старицького—„Не так склалось, як жадалось“ („Не судилось“). Початок о 8 годині ввечері.

— Вибори гласних з Старокиївського участка. 27 априля з 727 виборців Старокиївського участка прибуло 332 чоловіка, що мали 342 голоси і повинні були вибрати 20 гласних і 4 кандидатів. Роздавались списки кандидатів новодумської („Дьяковської“) і стародумської („Добринської“) партій, але на балотировку стали лиш 30 кандидатів „Дьяковської“ партії. Од участі в балотировці відмовились 27 стародумців.

Вибрано 19 гласних: І. Дьякова—254 голосами, А. Ржепецького—244, Н. Страдомського—222, проф. Богданова—194, П. Бричкіна—188, В. Ждановського—203, Ф. Мадона—217, Ф. Кує—207, А. Кіха—197, Б. Олтаржевського—195, С. Кучинського—190, К. Лепляковського—189, І. Полховського—188, І. Ейсмонта—186, Е. Екстера—186, А. Севастьянова—180, А. Юзефовича—180, Ф. Михальсона—178 і А. Демущького—173.

Забалотировано гласних: проф. І. Сікорського, Н. Оглоблін, Добринина, Любінського, Вовка, Рустацького, Томашевського, Туроверова, Юскевич-Красковського, Аристархова і Яроцького.

На других виборах Старокиївського участка виборці повинні вибрати ще 1 гласного і 4 кандидатів.

— Крадіжка не вдалась. В марті Вязівське волосне управління черкаського повіту прислало у київську губерльську земську управу звістку про те, що в с. Буртах згорїли будівлі 32 хазяїв селян і просило вислати штрафовку. Були прислані й оціночні і другі відомости про те, що була пожежа. Губерльська земська управа доручила черкаській повітовій управі навести свідство. Зроблено свідство показало, що в с. Буртах згорїли лиш

будинки крестянина Шпиля, а інші будівлі, що записані повідомості волости згорілими, стоять непошкодженими; коли були допрошені селяне, то виявилось, що всі відомості зложено фальшиво.

Запомога сем'ям запасних. Міністр внутрішніх справ прислав Київському губернаторові 2 списки більш 200 запасних салдатів кнївської губ., які жалуються, що їх сем'ям не видається запомога. Міністр просить губернатора довідатись про становище семей запасних салдатів і, коли виявиться, що сем'ї запасних терплять справжню нужду, то видати їм запомогу.

Телеграми.

(Од нашого кореспондента).

ПЕТЕРБУРГ. О третій годині дня скінчився прийом послів у „Зимньому дворці“. Деякі послы в національній одежі. Сотні тисяч народу вітали послів з берегів Невы окликами: „Ура! Амністія і свобода!“ Біля Тавричеського двірця наповні народом вітав послів тижня окликами.

За голову державної думи обрано професора Муромцева, котрий з 436 голосів одержав 426; товаришів голови вибратимуть в субботу; за згодою конституційно-демократичної партії з депутатами од селян кандидатами намічено д.д. Набокова (к.-д.) та Жилкіна (з крайньої лівої).

Настрій в депутати дуже бадьорий бойовий. Лідер (приводця) партії народньої свободи—Петрунєвич нагадує, що насамперед дума повинна добути амністію; його промову покрито бурливими оплесками. Засідання думи скінчилося о шостій годині. Сила людей провожала депутатів, коли вони вийшли з двірця; подекуди можна було бачити червоні прапори.

В залі думи депутати розсідуються по національностях так: українці сідують на крайній лівій, поляки теж.

Тронна промова.

ПЕТЕРБУРГ, 27 апріля. (Офіційно). Сього 27 квітня відбувся Височайший вихід у Зимньому дворці з приводу перших зборів нових законодавчих інституцій. Після святого молебля, що був відправлений у георгієвському залі в присутності Імператорських Величеств та особ Императорської фамилії, державної ради, державної думи, с-нату та старших чинів Держави, Його Императорське Величество звернувся до державної ради та державної думи з такими словами:

„Завдання, доручене Мені від Господа, пеклуватися про добрут рідного краю нахилило Мене покликати вас з ласкою вірою в свідку будучину Росії. Вітаю вас, яко тих кращих людей, яких я наказав обрати з поміж себе улюбленим підданам моїм. Важка та складна праця належить вам, але я вірю, що любов до рідного краю та палке бажання послужити йому здїмуть ваші сили та з'єднають вас. А я оберігатиму той лад, що наддаю, непохитно, певний, що ви, не думаючи про себе, присвятите усі ваші сили на послугу рідному краю, щоб з'ясувати потреби рідного Моему серцеві селянства, есвіти народньої та розвитку народнього добробуту, пам'ятаючи, що для духовної величя та добробуту держави потрібна не сама лише воля; потрібно ще й порядку заснованого на ґрунті права. Хай буде так, як я палко бажаю, щоб я побачив народ Мій масливим і щоб Я видав синові Моему у спадщину державу міцну, з добрим ладом та освічену. Господь хай благословить труда, що належать Мені одностайно з державною радою та з державною думою і хай буде од сього часу сей день днем повновлення духових сил землі руської, днем відродження її кращих сил. Приступіть побожно до роботи, на яку я вас покликав, і справдіть достойно довіри Царя й народне. Боже помози Мені і вам!“ Одностайне голосне довго невтихаюче „ура!“ було відповіддю на царське привітання. Музика преображенського полку, що була на хорах тронної зали, кілька раз заграла народній гимн. (С. П. А.).

С. П. Т. А.

28-го апріля.

ПЕТЕРБУРГ, 26 апріля. В газетах пишуть, що згодились бути міністрами: Століпин—міністром внутрішніх справ, Кокковцев міністром фінансів і Ізвольський—міністром заграничних справ; не назначено ще тільки обер-прокурора найсвятішого синоду,—Самарин, якому були предложили заняти сю посаду, не згодився.

ТИФЛІС, 26 апріля. Генерал-губернатор, вважаючи на те, що розійшлася чутка, що готуються розрухи, оповістити народ, що він синить всякі розрухи в самому початку без всякого жалю й милосердя. Усі крамниці, які не поодчиняються звичайну пору, він звелить салдатам поодчиняти, а хазяїв тих крамниць оштрафує карбов.

на 300. Служащих і прикащиків, які застрайкують, арештовуватимуть і висилатимуть по етапу (під доглядом вартових). Хай ті, що здумують силою примушувати людей страйкувати, знають, що військові приказано вживати зброю й стріляти, не перестереігаючи про те людеі.

РОСТОВ-на-ДОНУ, 26 апріля. В технічній конторі Усенка знайдено фабрику бомб; там знайшли кілька десятків готових бомб, силу бомб ще незначиних, взривчатий матеріал і таке інше.

Люде, яких накрили на фабриці, тикаючи, кинули в поліцейських 4 бомби; бомби розірвались, але не вбили й не ранили нікого.

СИМФЕРОПОЛЬ, 27 апріля. Городська дума в привітній телеграмі державній думі висловлює певність, що члени думи виконують непохитно свій обов'язок перед рідним краєм, розуміючи свою єдність з війсьним народом, і забезпечать народвої громадянську і політичну вільність.

СИМБІРСЬК, 27 апріля. Городська дума в привітній телеграмі думі державній пише, що народ певний, що його виборні зволють волю тих, що послали їх і дадуть мир змученій країні. Розбрат між урядом і народом дійшов до того, що страшно, щоб не загинула держава.

Під сю тяжку добу тільки виборні народі, що чинять волю Росії, можуть врятувати вітчизну.

ЦАРИЦИН, 26 апріля. Городська управа і дума постановили в день одкриття думи відправити молебне, назвати дві нові початкові школи „школами на спомин про одкриття думи“ і поздравити членів думи і побажати їм добре працювати.

САМАРА, 27 апріля. Сьогодні в казенних і громадських інституціях заняття немає; крамниці і школи закриті.

ЯРОСЛАВЛЬ, 26 апріля. Горить митний двір; через вітер ще дужче роздирає пожежу.

РОСТОВ-на-ДОНУ, 26 апріля. Арештовано призького єврея, в якого знайшли в саквах 20 набитих бомб.

СИМБІРСЬК, 26 апріля. Симбірське біржове товариство послало в Петербург голові державної думи отаку телеграму: „Симбірське біржове товариство вітає новий російський парламент і бажає успішно перевести в життя давно ждані реформи“.

КРЕМЕНЧУК, 26 апріля. Соціалістів революціонерів—Азейкіна і Абрамова, яких обвинувачують в тому, що переховували бомби, і Сидоренка, яко го обвинувачують за розбій, віддано під воєнний суд.

МОСКВА, 26 апріля. Адмпрал Дубасов вже остільки одужав, що сьогодні вже став питати за службейні діла. Хто той, що хотів його вбити, досі не дізнались.

ПОЛТАВА, 26 апріля. З арештанських рот випущено 25 політичних.

ЯРОСЛАВЛЬ, 26 апріля. Пожежу митного двору погашено. Згоріло 30 крамниць. 27 апріля, в день одкриття державної думи, по громадських інституціях не робитимуть.

ПЕТЕРБУРГ, 26 апріля. В городі нетерпляче чекають одкриття законодавчих інституцій. В думі кінчають останні роботи. Члени думи майже усі зібралися і одержали білети на Царський вихід.

ОДЕСА, 26 апріля. Воєнний суд присудив повісити селянина Римшу, що узброєний усочив в крамницю Даха й вимагав грошей. Суд постановив просити вменшати йому кару.

ВАРШАВА, 26 апріля. До страйку яких служащих в городських підприємствах прастада сьогодні частина робітників з городських водопроводів і каналізацій. Бояться, що в городі не стане води.

ПЕТЕРБУРГ, 27 апріля. Назначено: Кокковцова—міністром фінансов, Ширинського - Шихматова—обер-прокурором найсвятішого синоду, Століпина—міністром внутрішніх справ. Оголошено список членів державної ради назначених від уряду, які мають бути на засіданнях ради. Почесним головою ради назначено великого князя Михайла Михайловича, головою— графа Сольського, наказним головою—статс-секретаря Фриша.

Вчора в Марійському дворці уряджено вечірку для членів державної ради, щоб познайомити виборних членів ради із членами назначеними.

Сьогодні столиця завітчалася корогвами (флагами); настрій святочний, година чудова. В газетах повно урочистих статей, в яких малюється великість сучасної історичної хвилі.

Відомий композитор Глазунов написав для сього дня гимн. „Народним представителям“ (виборним від народу).

В школах, банках і урядових інституціях заняття немає. Рух у городі незвичайний; звозчики просто розсиплюють.

ОДЕСА, 26 апріля. Рада університету послала державній думі таку телеграму: „Будучи твердо переконана, що тільки в вільній державі може існувати вільний університет, рада

новоросійського університету вітає одкриття думи, як перший ступінь до утворення вільного, широко-конституційного парламентарного, демократичного державного ладу. Щоб осягти сю велику мету, думі прийдесть тяжко боротись і теріти. Нехай же вона знає, що вищі школи—то заступниці наукової правди (істини) і найвищих ідеалів життя“.

ПЕТЕРБУРГ, 27 апріля. Вчора приїхало в столицю коло 100 членів думи. На відкритті думи буде коло 430 членів. Члени думи, вибрані від робочого люду, здебільшого від селян і робітників, заложили партію, яка зветься „парламентським робочим гуртком“ і виробили свою принципіальну програму. Перше засідання державної ради буде 28 апріля в дворянській залі. В оголошеному списку членів державної ради записано 90 членів. Не записаний граф Вітте і старі люде, так само й хворі й ті, яких немає зараз у столиці.

Заграничні телеграми.

ТУРИН, 25 апріля. Рада фабрикантів і страйкового комітету, на якій був і префект, полагодила суперечку між робітниками і фабрикантами, через яку почався був страйк. Після ради страйковий комітет скликав робітників на робітничу біржу і розповів їм, до чого вони добалакалися. Тоді написали заяву, що страйк скінчився. Сьогодні починають роботу.

ЛОНДОН, 26 апріля. В палаті депутатів між робітничою партією і урядом зайшла суперечка за заведення комісії, яка мала обмірковувати робітничий проект закону. По думці уряду в комісію пошло 2 члени ліберальної робітничої партії і ні одного члену, так званої, справжньої робітничої партії. Кеїр Гарді каже, що нічого не можна сказати проти назначення в комісію тредюніоністів (тих, що належать до промислової робітничої спілки), але ж їх назначено умисне для того, щоб не допустити в комісію заступників справжньої робітничої партії. Виборний від тредюніоністів не згоджується на пропозицію Кеїр Гарді і протестує проти того, що йому і иншим лібералам відмовляють права виступати заступниками робітників. Більшість (320 голосів проти 43) згодились з урядом про те, хто має бути членами комісії.

ЛОНДОН, 27 апріля. Більшість газет присвячує Росії, з приводу одкриття державної думи, прихильні статі і пише, що добробут Росії дуже багато значить для загального миру.

Вибліографія.

Василь Доманицький. „Товариські крамниці“ (потребительські товариства). С.-П.-Б. 1906 р. 40 стр., ціна 5 коп. Видація Спб. благотвор. общ., № 30.

Нові часи—нові пташки, нові пісні, нові книжки... Зміна політичного життя нашої держави одбилася і на петербургському добродійному видавничому товаристві. За останній час воно випустило („явочним порядком“) кілька книжок, що багато більше підходять до життя, ніж попередні видання того ж товариства. Книжка д. Доманицького написана на підставі власного досвіду.

Живучи на селі, автор з'єднав до купи чоловіка в 40 селян, склав товариство, котре роздобуло довід і заснувало на паях крамницю. Справа пішла дуже добре: людям уже не треба було їздити за багато верстов у город, гаяти час, переплачувати зайві гроші крамарям і доставати поганий крам. Все, що їм треба було, селяне тепер мали у себе вдома „під руками“; товариський крам—завжди був і краший і дешевший, а спільщики до того ж доставали ще й прибуток (дивідент) на свої паї. Переконавшись у тому, що „товариські крамниці“ й справді дають чимало користи селянам, д. Доманицький і написав про них у своїй книжечці. Щоб показати що таке „потребительські товариства“ і яка од них користь може бути, автор розкажує про англійських робітників-ткачів, з містечка Рочделі, котрі в 1843 році заснували уперше таке товариство. Спочатку сторонні люде глузували з товаришів, але потім сами до них почали приставати і тепер, через 60 літ, у тому товаристві записано більше як 12000 членів, пайовий капітал перевищив 4 мільйони, чистого зиску пів мільйона; товариство має свій будинок за 150000 карб., має бібліотеку, в якій є до 18000 книжок,—читальну залу і науковий музей з усіма коштовними приборами та приладами для ужитку членів. Єсть своя школа на 450 душ. Товариство в своїх крамницях (в одному Рочделі має їх 25) торгує усячиною: м'ясом, мукою, одежою, побувою, бакалією і т. п.

В книжці д. Доманицького можна знайти відомості про те, як заводити потребительські крамниці і вести справу в потребительському товаристві, який крам держати в крамниці, а також зразки книжок і рахунків то-

вариських. Написана книжка доброю мовою, просто—ясно й доступно. Прочитавши її, бачиш, що справа в то-вариськими крамницями зовсім не така важка, як спершу може здаватись. Може й справді хтось, перечитавши твор д. Доманицького, перейметься його думками і проведе їх в життя так само, як це вдалося і їх авторові.

У всякому разі книжка варта того, щоб звернути на неї увагу наших селян і читачів.

М. П.

Дописи.

М. Березань (перейславського повіту). Торік, в чорні октябрські дні, погром не минув й нашого містечка. Через місяць, або й більш після того приїзжав слідчий робити слідство і арештував чоловік 15 хлопців, що громімили, але тих, що підбурювали їх на таке паскудне діло, все не було. Арештованих побрали на поруки і їх випущено було з тюрми. Думали, що на тому воно й кінчиться; коли оце на тім тижню вихав знову слідчий і арештував головного підмовника погромів в Березані дворянина Гр. Барабаша, а на другий день його одвели в Черейславську тюрму. Прихильники Барабаша хотять взяти його на поруки, а прокурор на це не згодується і е чутка, що Барабаша одвели вже в Полтавську тюрму.

—Настала весна і селянам треба якось випасати свою нещасну скотину. В минулі роки вони наймали випас у барона Менгдена за дуже дорогу ціну, а тепер й сами не знають, що робити: чи наймати, чи так пасти? Де-котрі з селян почали гонити свою худобу на ланову толоку і поки що арендар Бейліні (купець єврей) за це мовчить, подумує тільки, чого це не йдуть селяне наймати випасу. Звісно, селяне й навлялі б, якби Бейліні не дорожився ціною, як рапінш—попрямо таки й шкуру було здаєра, особливо з хугорян, що живуть як у клітці окутані з усіх чотирьох боків панською землею...

Цікаво бачить, як буде між ними сей год?

Лубні. 20 апріля було надзвичайне повітове земське зібрання. З усіх питань, які розглядало земське зібрання, варто уваги питання про „фінансове становище Лубенського повітового земства“. В докладі про це повітової управи говориться, що події останніх часів, довші до економічного підпаду уся Росії, привели до того, що населення майже перестало платити земські податі і повітова управа не має можливості робити своє діло. За останні три роки за земськими платільщиками залягали все більші гроші, а на перше січня 1906 року не заплачено було земських зборів на 95,495 карб. З того часу, по 17 апріля, внесено було в касу з тих грошей 26,880 карб. і лишається 68,615 карб. Через такий значний недобір повітова управа не має змоги поробити видатки ще за 1905 рік на 49,406 карб. Як би можна було надіятись, що ці недоїмки будуть поступати в земську касу, то управа сяк-так могла б обійтись, одклавши на довгий час платежі по довгам. Але річ в тім, що поступають сяк-так тільки земські податі по окладу 1906 року, а єсть цілх 30,000, котрих земські платільщики зовсім не хотять платити. Це налоги на хати, вітраки то що. Ці налоги, особливо-ж налог на хати, населення повіта лічить несправедливим. Земське зібрання минулого року теж прийшло до думки, що налог на хати несправедливий, і скасувало його, а недоїмка все ж таки лишилася. Управа хоче позичити грошей, аби задовольнити більш менш пекучі потреби, і пропонує позичити під залог процентових бумаг спеціального капітала імени С. В. Забіли 25,000 карб., в надії, що до 1 юня „при енергичном содїянстві полиції“ (?) поступить в земську касу недоїмок і оклада тисяч 40—45 карб. Земське зібрання дозволило управі зробити позичку.

французські брилляхты Дешево!

Массивное золотое кольцо 56 пр. нов. фасона „Маркизь“, кругомь осыш. наст. Франц бр. „Бенгаль“, ничьмъ не отличамъ даже специалистами отъ настоящихъ дорогихъ брилл; въсрединѣ руб., сапф., бирюза, изумрудъ и т. д. по выбору заказчика, цѣна съ перс. во всѣ мѣста Рос. Имперіи въ элегантн. плочешвомъ футлярѣ только 4 р. 25 к., 2 шт.—8 р., пара крупныхъ золот. серегъ 56 пр. такого же фасона, осыпан. франц брилл.—4 р. 50 к., 2 пары—8 р. 50 к. Высылаемъ безъ задержки наложен. плат. Центральное депо французскихъ брилл. Т-ваго дома Ю. Якубовича Варшава, Порожная улица № 19/00. Единичные купоны всѣхъ варш. фирмъ примим. въ счетъ по 50 к. На каждый предметъ 1 купонъ.

10.000

Г. шт. 8—124

Залізничні Поїзди.

Table with columns: Південно-Західна (Юго-Западная) залізниця, № поїзда, Оходить в Києва, Прибуває до Києва. Includes routes like Кур'єр I, II, кл., Одеса Варшава, Кур'єр I, II, клас. Брест, Варшава, Пochtов. I, II, III кл. Одеса, Брест, Вілосток, Граево, Пochtов. I, II, III, Сарни, Ковель, Варшава, Пасаж. I, II, III кл. Брест, Вілосток, Пасаж. I, II, III кл. Одеса, Умань, Пасаж. I, II, III кл. Бердичів, Радзівилів, Пасаж. I, II, III кл. Одеса, Володочиське, Мшан. I, II, III кл. Одеса, Брест, Пасаж. I, II, III кл. Фастів, Знаменка, Миколаїв, Катеринослав, Пochtов. I, II, III кл. Фастів, Знаменка, Миколаїв, Радзівилів, Мшан. I, II, III кл. до Білої Церкви, Пасаж. I, II, III кл. Сарни, Ковель, Варшава, Вільно, Петербург, Мшан. IV кл. Київ Одеса, Брест, Знаменка, Московсько-Кієво-Вороніж. залізниця, Швидк. I, II, III кл. Москва, Пochtов. I, II, III кл. Москва, Курськ., Пасаж. I, II, III кл. Курськ., Москва, Воронеж., Пасаж. I, II, III кл. Курськ., Воронеж., Харків, Петербург., Кієво-Полтавська залізниця, Пochtов. I, II, III кл. Кременчук, Полтава, Харків, Швидк. I, II, III кл. Полтава, Харків, Лозова, Ростов, Севастопіль, Тов.-пасажир. II, III клас. Полтава, Харків.

Видає і за редакцію відповідає Володимир Леонтович.

Оповідки.

Треба ДВОРНИКА, що знає содівництво. Адреса: Трьохсвятит. вул., № 14. 00

продаж

для подарунків шовков. шерстяного драму, шовкових хусточок, батисту, ситцю та инш. Каузе 55 коп., беж дн. 29 коп., ситці 10 коп. „Мануфактура“ Хрещ. 42 (у дворі).

„Жако“

пт. нд. 9-10 136

ВИЙШЛИ З ДРУКУ нові українські романи і пісні під назвою

„БАРВІНКИ“

Я. Степового (Якименка), котрі можна дістати в книгарнях: У Харькові—Герарда В. А. Київі—Іздицького Л. Ростові н/д—Аллера Л. Катеринославі—Кригера Г. Л. Полтаві—Каллюди і М. Маркєвича. Херсоні—Верреса М. П. Миколаїві—Геллера Е. В. Одесі—Островського Е. П. та Іозефа Л. А. Чернівцях—Данишевського Е. Я. Москві—Гутхейла А. і по всіх книгарнях Петербургу.

годинників ціною од 85 коп. до 500 карб.; великий вибір діамантових річєк, виробів з золота, срібла та меліхюру можна набувати по дешевій ціні в Клавдія Сергєевича РОГИНСЬКОГО. У Києві, Олександрівська ул., д. № 89. Телефон № 2095. Ілюстровані преїскуранти вислаються без плати.